

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zajištění důkazu před zahájením civilního řízení

Povinnost tvrzení a důkazní, resp. břemeno tvrzení a důkazní,[1] jsou jedny ze základních institutů civilního procesu, úzce související se zásadou projednací.[2] Podle té je povinností účastníků řízení označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Ti také nesou odpovědnost (za neúspěch v řízení) v případě, že své povinnosti nedostojí. Připomeňme, že označit důkazy jsou účastníci povinni do konce přípravného jednání,[3] resp. do skončení prvního jednání, pokud se přípravné jednání nekonalo.[4],[5]

Jak by však měl účastník postupovat, je-li obava, že „jeho“ důkaz bude v mezidobí (rozuměj do jeho provedení soudem), ztracen, zničen, zašantročen apod.? Na rozdíl od široké veřejnosti známého předběžného opatření, není institut zajištění důkazu před zahájením řízení podle § 78 a násl. o.s.ř. tak rozšířen, ani není tak často využíván (či zneužíván).[6]

Oproti zajištění důkazního prostředku v průběhu řízení, kdy může soud důkaz zajistit i bez návrhu,[7] lze před jeho zahájením důkaz zajistit pouze na návrh některého z budoucích účastníků. Kromě obecných náležitostí[8] a označení důkazu, který má být zajištěn, musí návrh obsahovat také označení věci, resp. předmětu budoucího sporu, a budoucích účastníků. Největší důraz by však návrhovač měl klást na řádné odůvodnění (i) potřeby zajištění důkazu před zahájením řízení, tj. proč by jej později nemělo být možné provést vůbec, anebo jen s velkými obtížemi a (ii) významu pro řízení samotné, tj. co má být důkazem prokázáno a čím je to pro řízení významné (k tomu srov. výklad dále).

GLATZOVA & Co.

Návrh se podává u soudu, který by byl příslušný k řízení o věci, nebo u soudu, v jehož obvodu je ohrožený důkazní prostředek.[9] Který z příslušných soudů návrhovač zvolí, je na jeho uvážení. Pro úplnost dodejme, že k zajištění předmětu důkazu ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví je příslušný výhradně krajský soud, v jehož obvodu zajišťovaný důkaz je.[10]

Aby příslušný soud navržené zajištění důkazu provedl, musí zde být obava, že tento důkaz nebude možné později provést vůbec anebo jen s velkými obtížemi. Typicky se může jednat o zajištění listiny - hrozí-li její ztráta, ohledání místa - má-li být nenávratně změněno (např. rekonstrukcí), výslech svědka - je-li jeho zdravotní stav špatný anebo má-li natrvalo odcestovat apod. I zde platí, že za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci.[11] Řádné zdůvodnění nezbytnosti zajištění důkazu je podstatnou součástí návrhu.

Důkazem v soudním řízení může být i notářský či exekutorský zápis. Tomu odpovídá i ustanovení § 78a o.s.ř., které připouští, aby byl důkaz před zahájením řízení zajištěn právě i těmito zápisy. Jedná se o alternativu k zajištění důkazu soudem, nicméně z povahy věci bude pro účastníka vhodnější vždy jen jeden způsob zajištění. Notářským nebo exekutorským zápisem o skutkovém ději nebo o stavu věci lze důkaz zajistit pouze v případě, že se skutkový děj udál v přítomnosti notáře nebo soudního exekutora nebo jestliže notář nebo soudní exekutor osvědčil stav věci. Typicky se může jednat o

zápis o vyklizení nemovitosti (např. pronajaté kanceláře) pronajímatelem při nesoučinnosti nájemce po skončení nájemní smlouvy. Tento zápis bude následně sloužit k prokázání stavu nemovitosti po skončení nájmu.[12]

Další důležitou součástí návrhu je odůvodnění, co má být důkazem prokázáno, a čím je to pro řízení významné. Stejně jako návrhem na předběžné opatření, i návrhem na zajištění důkazu před zahájením řízení může návrhovač sledovat jiný než deklarovaný zájem. Často jde o šikanózní návrhy, snahu získat citlivou informaci apod. Neodůvodní-li návrhovač význam důkazu pro řízení samotné anebo odůvodnění nebude důvěryhodné, nelze návrhu na zajištění důkazu vyhovět.[13] Proti usnesení o zamítnutí návrhu je odvolání přípustné.

Zajištění důkazu provede předseda senátu způsobem předepsaným pro důkaz, o který jde.[14] Budoucí účastníci řízení mají právo být u zajištění důkazu přítomni. To neplatí, je-li zde nebezpečí z prodlení. To je situace, kdy by byl požadavkem na přítomnost dalších účastníků ohrožen účel zajištění důkazu. Budou-li další účastníci při zajištění důkazu přítomni, mohou nechat zaprotokolovat své námítky k průběhu zajištění. Ty pak mohou mít význam při samotném provádění důkazu, které bude činit soud v řízení samém.

Závěrem a pouze okrajově je vhodné zmínit, že občanský soudní řád obsahuje zvláštní úpravu zajištění předmětu důkazního prostředku (před zahájením řízení) ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví.[15] Tato úprava je paradoxně mnohem podrobnější než úprava zajištění důkazních prostředků v jiných věcech. Byť by se tak mohlo zdát, že tato úprava, např. co do nákladů,[16] zániku zajištění,[17] odpovědnosti návrhovače[18] apod., se vztáhne i na zajištění důkazu v jiných věcech, systematickým výkladem dojdeme k závěru, že tomu tak není. V těchto otázkách je tedy třeba vycházet z obecných ustanovení občanského soudního řádu.

Jan Peřinka,
advokátní koncipient

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] § 120 odst. 1 věta první o.s.ř.

[2] § 120 odst. 1 věta druhá o.s.ř.

[3] § 118b odst. 1 věta první o.s.ř.

[4] § 118b odst. 1 věta druhá o.s.ř.

[5] Výjimky z koncentrace autor rozebírat nebude, neb přesahují rozsah tohoto článku.

[6] A tomu odpovídá i velmi kusá právní úprava, čítající dva paragrafy.

[7] § 102 odst. 2 o.s.ř.

[8] Z podání musí být patrné: „kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno“ (§ 42 odst. 2 o.s.ř.).

[9] § 78 odst. 2 o.s.ř.

[10] § 78c odst. 1 o.s.ř.

[11] § 125 o.s.ř.

[12] Na tomto místě je vhodné upozornit, že tento postup samozřejmě není možný v případě nájmu bytu.

[13] Srov. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 1993, sp. zn. 5 Cmo 167/92.

[14] Srov. § 125 a násl. o.s.ř.

[15] § 78b až 78g o.s.ř.

[16] § 78d o.s.ř.

[17] § 78f o.s.ř.

[18] § 78g o.s.ř.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)